

SẮC THÁI VĂN HOÁ THĂNG LONG - HÀ NỘI QUA NGÀN NĂM TIẾP XÚC VÀ GIAO LƯU KINH TẾ, VĂN HOÁ

PGS.TSKH. Nguyễn Hải Kế

Trường Đại học KHXH & NV, ĐHQG Hà Nội

Bên thêm đại lễ 1000 năm Thăng Long - Hà Nội (1010 - 2010), nhìn lại qua trình tiếp xúc, giao lưu kinh tế, văn hoá của Thăng Long - Hà Nội, chúng tôi nhận thấy:

1. Tiếp xúc giao lưu kinh tế, văn hoá là thuộc tính, là một quá trình lịch sử - tự nhiên của Thăng Long - Hà Nội.

Thủ đô của quốc gia nào cũng đều có điều kiện và thực tế trở thành là trung tâm chính trị, kinh tế, văn hoá của quốc gia. Tuy nhiên, do những điều kiện tự nhiên, lịch sử cụ thể mà không phải thành phố nào trong cả nước, thủ đô nào của các quốc gia cũng có quá trình tiếp xúc tự hội văn hoá lâu dài, đa dạng, trực tiếp như Thăng Long - Hà Nội.

Bản thân đất nước Việt Nam - ngã tư đường của các cư dân và các nền văn minh, mà “*Thăng Long - Hà Nội là tiêu điểm, là điển hình*”¹.

Tiếp xúc và chọn lọc văn hoá là một thuộc tính của quá trình lịch sử - tự nhiên của văn hoá Việt Nam - Thăng Long - Hà Nội. Trong quá trình đó, Thăng Long - Hà Nội là đầu mối, là trung tâm tiếp xúc giao lưu - tiếp xúc văn hoá.

Không nắm được điều này, không hiểu văn hoá Thăng Long - Hà Nội.

Trung tâm nào cũng có điểm này chứ không riêng gì Thăng Long - Hà Nội! Nhưng hẳn ít có một thủ đô nào, một trung tâm nào trên thế giới, hoàn cảnh, điều kiện, quá trình, nội dung và phương thức tiếp xúc với bên ngoài (trong nước và quốc tế) giống như Thăng Long - Hà Nội.

Trước hết, trước khi là một kinh đô của một quốc gia độc lập, là trấn trị, là trung tâm của các thế lực thực dân phương Bắc gần 1000 năm. Từ thế kỷ X trở đi, đan xen giữa kỷ nguyên độc lập tự chủ, Thăng Long lại bị 20 năm Minh thuộc 1407 - 1427, rồi là trung tâm của chính quyền bảo hộ Pháp không chỉ ở miền Bắc mà còn của cả Đông Dương 1888 đến 1945, rồi tiếp bị tạm chiếm 1947 - 1954.

¹ Fukui. *Institute of Sea studies*. Kyoto Universty.1998.

Thứ hai, trong suốt lịch sử tiếp xúc đó, so với các đối tượng tiếp xúc chính, thường xuyên hơn cả là phương Bắc (Trung Hoa), phương Tây (Pháp, rồi Mỹ, Nga..) Thăng Long - Hà Nội luôn là một kinh đô, thủ đô của một nước nghèo, xuất phát điểm - hay nền tảng kinh tế thấp, chậm phát triển hơn về kinh tế, công nghệ, kỹ thuật.²

Thứ ba, so với trong nước, đầu tiên và thường xuyên là trong khu vực địa lý tự nhiên (Thủ đô tự nhiên của châu thổ Bắc Bộ, Bắc Trung Bộ)

Thăng Long - Hà Nội trong trường kỳ lịch sử lại luôn luôn là khu vực có điểm xuất phát và phát triển hơn về kinh tế, văn hoá, giáo dục, đào tạo...

Cả ba khía cạnh cơ bản, quyết định ấy, khiến cho về *mặt bằng tiếp xúc - giao lưu*, Thăng Long - Hà Nội như một “vùng trũng”, miền trũng” để “dòng” kinh tế, văn hoá bên ngoài chảy, rót, hội tụ vào, tự nhiên như nhiên. Trước một nền văn minh kỹ thuật cao hơn, phát triển hơn, lại hiện hình thành áp lực trực tiếp của bộ máy nhà nước (chính quyền, quân đội, cảnh sát, toà án, pháp luật, nhà tù, bạo lực...). Thăng Long - Hà Nội, dù là cường bức hay tự nguyện đều không thể không chấp nhận.

Khi xuất phát từ những miền quê nghèo đói, điểm xuất phát thấp hơn, rồi tìm đến Thăng Long - Hà Nội để kiếm sống, trở thành dân kinh thành, dân Thủ đô, người Thăng Long - Hà Nội không thể không nhận chính những người thân, họ hàng, anh em đến đồng bào của mình cũng tìm đến Thăng Long - Hà Nội với mục đích như chính mình. Và, khi Thăng Long - Hà Nội bị thiên tai, chiến tranh, “thủy - hỏa - đao - tặc” những xung động mạnh mẽ của kinh tế - chính trị - xã hội, người của/ từ Thăng Long - Hà Nội lại tìm về những miền quê. Cả nước với (đến, vì) Thăng Long - Hà Nội và ngược lại, là lẽ thường tình.

Như vậy, văn hoá Thăng Long - Hà Nội là không chối từ, và không thể chối từ.

Là thuộc tính cũng có nghĩa là không có một hoàn cảnh gì, trở lực gì, có thể cản trở được quá trình tiếp xúc và giao lưu đó.

Thăng Long - Hà Nội - Việt Nam đã từng bị áp đặt bằng ách đô hộ thực dân trực tiếp của các chính quyền phương Bắc, hoặc của Thực dân Pháp, phong toả, tàn phá bằng bom đạn ác liệt những năm chiến tranh phá hoại 65 - 73, của không lực Hoa Kỳ - hùng mạnh nhất về tiềm lực kinh tế - quân sự, hay bằng chính sách bao vây, cấm vận kinh tế của các thế lực thù địch quốc tế và khu vực nửa cuối những năm 70 thế kỷ XX đến trước đổi mới.

Thăng Long - Hà Nội cũng đã từng bị chính chính quyền phong kiến xây thành, đắp lũy, lập đồn lũy, trạm gác để kiểm tra, bằng các điều luật, chỉ dụ, sắc lệnh này sắc lệnh khác

² Tham khảo: Đỗ Quang Hưng, *Tiếp xúc văn hoá Đông - Tây ở Việt Nam*. Tạp chí Xưa & Nay, số 14, tr 20 - 252. Hà Văn Tấn, *Quá trình hình thành và đặc điểm bản sắc văn hoá Việt Nam*. trong *Văn hoá và phát triển kinh tế xã hội*. H, 1993. Nguyễn Bá Thành, *Bản sắc Việt Nam qua giao lưu văn học*. Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, H. 2006....

để hạn chế, câu thúc từ ra, vào của người dân, nhập cư, di cư, nhập hàng hoá, buôn bán, trao đổi sản phẩm, thông tin.... không phải chỉ một đời, một thời..³.

Dù nhất thời có thể bao vây bằng thành lũy, bằng chính sách phong toả cấm vận hay bằng kiểm tra, kiểm soát,... cường độ, quy mô, nội dung và phương diện tiếp xúc kinh tế, văn hoá của Thăng Long - Hà Nội có thể lúc này lúc khác bị giảm bớt, hạn chế chứ đã không cắt, triệt được dòng chảy tự nhiên liên tục của quá trình tiếp xúc giao lưu kinh tế, văn hoá của Thăng Long - Hà Nội với bên ngoài.

Trong suốt quá trình lịch sử, Thăng Long - Hà Nội không xa lạ với các miền quê hương nước Việt Nam, với thế giới. Khái niệm “thế giới” đối với người Thăng Long - Hà Nội không phải là bất biến mà có sự vận động và liên tục mở ra, rộng hơn, sâu hơn. Cùng với thời gian, biên độ và quy mô tiếp xúc với văn minh văn hoá của Thăng Long - Hà Nội với cả nước, khu vực, thế giới càng mở rộng, tăng cường.

Về bản chất, Thăng Long - Hà Nội là thành phố mở.

2. Giao lưu và tiếp xúc kinh tế - văn hoá của nhân dân là nhu cầu tự thân, là nền tảng, nội dung cơ bản, trực tiếp, thường xuyên, bền bỉ, đa dạng của tiếp xúc giao lưu kinh tế - văn hoá của Thăng Long - Hà Nội.

Là Kinh đô, Thủ đô - trung tâm chính trị - hành chính - kinh tế - văn hoá lâu đời của một quốc gia thường xuyên liên tục - làm thành đỉnh tính lớn nhất, bao trùm. Thăng Long - Hà Nội thể hiện trực tiếp nhất, rõ rệt nhất hai luồng (hay cách) tiếp xúc giao lưu kinh tế, văn hoá : Nhà nước - quan phương - chính thống (từ trên xuống) và dân gian - phi chính thống (từ dưới lên).

Luồng dân gian - hay cụ thể hơn là những tiếp xúc, tiếp nhận và chọn lọc kinh tế, văn hoá được thực hiện bởi những người dân, nhân dân lao động.

Luồng quan phương được thực hiện thông qua những cơ quan, bộ phận chức năng của chính quyền nhà nước các cấp (từ trung ương đến đại phương).

Định hướng thường xuyên, thường trực của tiếp xúc giao lưu văn hoá xuất phát từ tổng thể những nhu cầu của lẽ sinh tồn, phát triển của mỗi cộng đồng từ nhỏ nhất là gia đình, nhóm, tập đoàn, tộc người... đến khu vực và quốc gia dân tộc. Cái cao nhất và bình dị nhất của văn hoá cũng xuất phát và được quy định từ lẽ đó. Cả hai luồng dân gian và chính thống, xét về bản chất đều xuất phát và bị quy định từ nhu cầu, định hướng này.

Lịch sử tiếp xúc giao lưu kinh tế văn hoá của Thăng Long - Hà Nội cho thấy : Hai luồng (hay hai cách tiếp xúc) này có những nét khác nhau không phải khi nào cũng tương đồng, thậm chí có lúc ngược chiều nhau, cả về nội dung, quy mô, cường độ, cấp độ tiếp xúc giao lưu, khả năng thâm thấu, lọc chọn với văn hoá bên ngoài.

³ Xem trong các bộ sách: Ngô Sĩ Liên và sử thần triều Lê. *Đại Việt sử ký toàn thư*. Bản dịch Nxb KHXH, H 1993. Ngô Gia văn phái. *Hoàng Lê nhất thống chí*, Bản dịch, Nxb KHXH, H.1990. *Thơ văn Vũ Tông Phan*. Nxb Hà Nội, 2005...

Tuy gắn liền với định hướng bao trùm này nhưng dân gian - lại chính là những gia đình, con người cụ thể, định hướng đó cuối cùng lại hoá thành trực tiếp, cụ thể, sát sườn này mà dễ dẫn đến cục bộ, đến mức coi như không thành định hướng nữa thành ra - nếu xét về phương diện quản lý, luồng dân gian được coi như là thiếu tính định hướng, khả năng tự kiểm tra kiểm soát.

Về mặt kinh tế, trước Đổi mới, với cả nước nói chung, với Thăng Long - Hà Nội nói riêng cái thường xuyên phổ biến nhất, “hàng số” lớn nhất là nghèo đói. Thăng Long - Hà Nội là kinh đô, thủ đô của một quốc gia, nhưng trước hết, và thường xuyên là kinh đô của một nước nghèo. Do vậy, người dân Việt Nam, người dân Thăng Long - Hà Nội nhận trước hết là nhận những thứ trực tiếp mưu cầu cho cơm ăn, áo mặc,... Nếu *không chối từ* - là một đặc tính của quá trình tiếp xúc giao lưu văn hoá, tiếp nhận văn minh của Việt Nam, Thăng Long - Hà Nội, thì luồng tiếp xúc từ nhu cầu kinh tế xã hội, vì lẽ sinh tồn của mỗi con người, đến của cả cộng đồng là thể hiện cụ thể, rõ rệt hơn⁴.

Khi hai dòng, hai phương bậc tiếp xúc này - vì những lý do, hoàn cảnh cụ thể khác nhau, ngược chiều nhau, thì từ phía dân gian, dòng chảy giao lưu tiếp xúc kinh tế văn hoá nhất thời có thể bị kìm chế. Song về bản chất, vì nảy sinh trực tiếp từ nhu cầu sinh tồn. nó vẫn tiếp tục, sẽ dẫn đến tình trạng né tránh, hay tạo thành xung lực va đập với dòng quan phương.

Khi hai dòng tiếp xúc này cùng chiều, cộng hưởng tạo thành dòng chảy mạnh mẽ hơn, rộng lớn hơn. Nội dung, quy mô và cường độ hoạt động này tiếp xúc giao lưu kinh tế văn hoá là biểu thị quan trọng của thế và lực và sức đề kháng, sự lọc chọn của một chế độ chính trị, mỗi xã hội, trong đó, dòng dân gian tiếp thêm động lực, sức sống, sự năng động, mềm dẻo, linh hoạt cho dòng quan phương. Dòng giao lưu tiếp xúc văn hoá - từ phía dân gian Thăng Long - Hà Nội là thể hiện cụ thể, sinh động bản chất của nguyên lý do dân, của dân, vì dân trong lịch sử.

3. Sức sống, bản sắc và bản lĩnh văn hoá Thăng Long - Hà Nội được hình thành, thể hiện, kết luyện trong và qua tiếp xúc, giao lưu.

Liên, hữu cơ, không chia cắt với không chối từ, đầu tiên là chấp nhận, là thấu nhận, là hội tụ.

Chính quá trình tiếp xúc, giao lưu kinh tế - văn hoá luôn chấp nhận, không chối từ mà Thăng Long - Hà Nội luôn được bổ sung, tăng cường, tích góp, những yếu tố, thành tựu văn minh, kỹ thuật,... từ *Tứ chiếng, Tứ trấn*, đến cả nước, đến khu vực đến thế giới (Phương Bắc, rồi Phương Tây), mà làm cái nền cho văn hoá Thăng Long - Hà Nội. Nói cách khác, tiếp xúc, giao lưu kinh tế văn hoá làm nên diện mạo của kinh tế - văn hoá Thăng Long trong

⁴ Tham khảo Trần Quốc Vượng, Đỗ Thị Hào. *Làng nghề, phố nghề, Thăng Long - Hà Nội*. Nxb Hà Nội 2000, Philip Papin. *Histoire de Hanoi*. Nxb Fayard. Paris.2001....

mọi thời điểm. Không có tiếp xúc giao lưu kinh tế văn hoá không có Thăng Long - Hà Nội như đã và đang có.

Trong chấp nhận, hội tụ, không đơn thuần chỉ có một chiều, một mặt (tốt, hay tích cực, hay đúng, hay tinh hoa - như cách gọi, cách quan niệm siêu hình, áp đặt) mà đúng nghĩa, biện chứng là cả hai chiều, hai mặt của các sự vật, hiện tượng, qua trình văn hoá. Vì thế, Thăng Long - Hà Nội ở bất kỳ thời điểm nào, khi chẵn: 500 năm (năm 1510) rồi 600 (1710) qua 700 năm (1810), hay lẻ: 273, 274 năm - như khi Hưng Đạo Vương viết *Hịch Tướng sĩ*), hay là 996, 997 năm - ngưỡng cửa của 1000 năm tuổi, Thăng Long - Hà Nội vẫn luôn là tâm điểm của những điểm nổi trội nhất của mỗi vùng miền, mỗi giai tầng cư dân, về Thăng Long - Hà Nội. Vì thế, Thăng Long - Hà Nội trở nên đa sắc màu, đa dạng, phong phú vừa có nét phương Đông, vừa mang nét châu Âu, vừa cổ kính vừa đương đại - hiện đại, vừa có “làng trong phố”, “phố trong làng”...).

Khu vực có tiếp xúc giao lưu kinh tế văn hoá với Thăng Long - Hà Nội thường xuyên, sâu đậm (mà lâu nhất, thường xuyên nhất là nông dân Việt Bắc, Bắc Trung bộ) luôn luôn là làng xã, là một xã hội tiểu nông, đông nhất là nông dân làng xã người Việt.

Làng xã nông dân, tiểu nông - hậu phương thường xuyên, trực tiếp của trường kỳ lịch sử Thăng Long Hà Nội, có quan hệ tự nhiên - lịch sử với Thăng Long - Hà Nội, nguồn cung cấp, bổ sung nhân lực, tăng cường, thường xuyên về nhân lực, tài lực, vật lực trong mối quan hệ hai chiều, vì thế dấu ấn làng xã tiểu nông không chỉ hiện lên diện mạo đô thị Thăng Long, mà còn áp lực, đan quyện, ẩn tàng trong lối sống, tư duy, vào cấu trúc kinh tế - văn hoá của Kinh thành, Thủ đô, hoà tan chất quê vào chất Kẻ Chợ, vào đô thị - kinh đô - Thủ đô.

Quá trình tiếp xúc giao lưu kinh tế văn hoá luôn bao hàm những khía cạnh tiếp nhận những thứ thiếu, chưa có, không có, chưa biết, lạ, mới.... Mới, lạ, khác, chưa biết... không phải chỉ gồm một mặt là cái phát triển cao, cái “tốt” mà còn cả bụi bặm, rác rưởi... làm nảy sinh và luôn luôn nảy sinh - như một tất nhiên của quá trình tiếp xúc - mà qua con mắt quản lý, cái chính thống là cái “dị”, “cái tà”, “quái”.

Điều quan trọng hơn, quyết định hơn, văn hoá của Kinh đô Thăng Long, Thủ đô Hà Nội không chỉ đơn thuần là tổng cộng giản đơn các yếu tố văn hoá các địa phương, các khu vực, thế giới.

Thăng Long đến thế kỷ XIX không phải là tổng cộng dù đó là tất cả nét trội của tứ trấn Đông, Nam, Đoài, Bắc...

Hà Nội của thế kỷ cuối XX đầu XXI càng không phải là phép cộng ghép các tỉnh, thành trong cả nước.

Biện chứng tiếp xúc của quá trình giao lưu - tiếp xúc kinh tế, văn hoá của trung tâm chính trị - kinh tế - văn hoá Thăng Long - Hà Nội là lọc chọn, kết tinh, thăng hoa. Chính yếu tố này, quá trình này góp phần quyết định hình thành tố chất văn hoá, sức sống, vận động,

phát triển không ngừng, làm nên sự trường tồn, nên bản sắc, bản lĩnh văn hoá Thăng Long - Hà Nội - Việt Nam.

Trong điều kiện có chính quyền, một đất nước độc lập, tự chủ. Thế và lực càng mạnh, nền tảng càng vững chắc thì hoạt động đối ngoại nhân dân càng mạnh mẽ, tiếp xúc kinh tế - văn hoá của nhân dân với các địa phương, với khu vực và thế giới càng rộng.

Cần nắm bắt bản chất của các hoạt động này. Mọi chính sách chủ trương về kinh tế - văn hoá - xã hội, không phù hợp, trái quy luật, nhất thời có thể kìm hãm hay kích thích nó, song lâu dài chỉ làm biến thái nó.

Với các khía cạnh văn hoá của vấn đề, mọi biểu hiện ngăn, be, che chắn tiếp xúc về hình thức tưởng như chủ động mà thực chất là bị động, là siêu hình.

Lịch sử tiếp xúc - giao lưu, lọc chọn văn hoá Thăng Long - Hà Nội. lại cũng chỉ ra rằng : lọc chọn - kết tinh - thăng hoa - là một quá trình (chứ không phải là nhất thời, là ngày một ngày hai), là tất yếu dẫn đến canh tân - làm mới chính Thăng Long - Hà Nội.

Phải đối đầu không phải một ngày, hai ngày mà là hàng trăm năm với quân xâm lược, đô hộ của các đế chế Trung Hoa, là trên nửa thế kỷ với quân Thực dân Pháp... Người Việt Nam, tôi rèn và hình thành khẳng định lẽ sống - chân lý, bản lĩnh sống của các thế hệ người Việt Nam - qua, từ Hà Nội.

Qua tiếp xúc kinh tế, văn hoá mà thực chất hình thái diễn ra chủ yếu, lâu dài của nó với Trung Hoa cổ, trung đại, Pháp thời cận - hiện đại là các cuộc chiến tranh, là quá trình đô hộ (ít nhất là 20 chục năm, vài chục năm và đến hàng thế kỷ) đẫm máu, tàn khốc, và trực tiếp.

Người Việt Nam, Thăng Long - Hà Nội có dịp hiểu mình hơn, tự khám phá chính mình và tìm hiểu, khám phá nền văn minh, văn hoá khác. Biết mình biết người hơn đã là một quá trình thử thách, chuốt rèn không đơn giản.

Không phải ngẫu nhiên mà qua quá trình lâu dài đó, Người Việt Nam không chỉ hiểu, thường xuyên hiểu “*Nam quốc sơn hà Nam đế cư*”, rồi vang lên “*Từ Triệu Đinh Lý Trần dựng nền độc lập, cùng Hán. Đường, Tống, Nguyên... mỗi bên làm chủ một phương là cõi bờ sông núi đã riêng, phong tục Bắc - Nam cũng khác*” như Nguyễn Trãi - thế kỷ XV mà còn hiểu những giá trị phổ quát của nhân loại, khi trân trọng khẳng định mục tiêu *Độc lập - tự do - hạnh phúc* từ buổi dựng nước Việt Nam dân chủ cộng hoà đến nay, và khẳng định chân lý “*Không có gì quý hơn độc lập tự do*” thì văn hoá đó cũng hoà đồng với giá trị phổ quát, giá trị nhân loại “*dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc*” (Tôn Trung Sơn - Trung Hoa) “*Người ta sinh ra có quyền sống, quyền tự do, quyền mưu cầu hạnh phúc*” (Tuyên ngôn Độc lập Hoa Kỳ).

Tất cả những điều đó, thể hiện cao nhất, cụ thể, sinh động thành hành động, thành biểu tượng ở chính Thăng Long - Hà Nội

Tự thức sâu sắc và khúc triết: “*Thái bình tu trí lực, vạn cổ thử giang san (Cần gắng trí, lực cho thái bình, để non nước này muôn năm)*” là tự thức trên đường tới Thăng Long ngày khai hoàn (1285).

Áy mới rõ đem đại nghĩa để thắng hung tàn, lấy chí nhân mà thay cường bạo, mở nền thái bình muôn thuở, và khát vọng xây hoà hiếu, tắt ngọn lửa chiến tranh, thoả lòng hiếu sinh, mà chính ở Thăng Long thế kỷ XV, người Việt Nam đã quyết định chọn cách thức chiến tranh bằng việc “*cổ kim chưa từng có*” bằng hội thề Đông Quan (năm 1427).

Và, cũng từ gần ngàn năm tiếp xúc, tiếp nhận giáo dục Nho học cả quốc lập, tự thực...để lại từ Hà Nội khởi xướng *Đông Kinh nghĩa thực* 1907 - nhằm chấn hưng giáo dục, mở đường vươn tới thực học...

Văn hoá của vùng “*trung tâm trời đất, nơi tụ hội của bốn phương, nơi mưu nghiệp lớn... cho muôn đời con cháu*” là “*lắng hồn núi sông ngàn năm*” để thành nội lực cất lên bản lĩnh của văn hoá Thăng Long - Hà Nội.

CULTURAL FEATURES OF THANG LONG – HANOI AFTER A THOUSAND YEARS OF ECONOMIC AND CULTURAL CONTACT AND EXCHANGE

Nguyen Hai Ke

The University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Hanoi

In preparing for the 1000th anniversary of Thang Long – Hanoi, the following characteristics could be seen from its cultural contact and exchange:

1. Cultural and economic contact and exchange is a feature and a historical-natural process of Thang Long – Hanoi.

In theory, the capital of any country could become its center of politics, economy and culture. However, not all capitals in the world have such long, direct and diversified contact and exchange of culture as Thang Long - Hanoi due to their specific natural and historical features.

The nation of Vietnam itself is the meeting point of peoples and civilizations with “*Thang Long – Hanoi being a very typical example.*”⁵

Cultural contact and exchange is a feature of the natural – historical development of Vietnam culture in general, Thang Long - Hanoi culture in particular. In this development, Thang Long - Hanoi plays the most important role.

Without a good knowledge of this, it is hard to understand the culture of Thang Long - Hanoi.

Despite this characteristic is shared by other capitals in the world, not many possess the same condition, process, content and methods of contacting with the outside world (domestically and internationally) as Thang Long – Hanoi.

Firstly, Hanoi was dominated by Chinese powers for nearly 1000 years before becoming the capital of an independent nation. In the independence period after the 10th century, Thang Long was consecutively dominated by Ming Dynasty (1407-1427) in 20 years, by French colony (center of French colony not only in North Vietnam but also the whole Indochina from 1888 to 1945), and was occupied from 1947 to 1954 .

* Faculty of History - The University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Hanoi,

⁵ Fukui. *Institute of Sea studies*. Kyoto University. 1998.

Secondly, Thang Long – Hanoi has always been the capital of a poor country and an under-developed economy with backwardness also in technology compared to its main contactors (China, France, the U.S, the USSR).⁶

Thirdly, Thang Long – Hanoi has always exceeded in terms of economy, culture, and education, etc. other regions in Vietnam, most directly the other municipalities in the Red River Delta where Hanoi is the natural center.

For these 3 decisive factors, Thang Long - Hanoi is so likely to attract external flows of economy and culture. Contacting much more developed civilizations and under the pressure of the invaders' regimes (government, army, court, legislation, prison, violence, etc), Thang Long – Hanoi has no other choices than absorption, voluntarily or compulsorily.

Coming to Thang Long - Hanoi from the poorer regions to earn their living, people of Thang Long - Hanoi could not refuse their relatives or fellow citizens coming to the capital for the same purpose. These people of/from Thang Long - Hanoi then went back to rural areas when their city suffered from damaging wars or disasters. Thus, it is inevitable that the people from all over Vietnam come/go to Thang Long - Hanoi and vice versa

The culture contact and exchange of Thang Long - Hanoi has never been avoided and has been actually unavoidable.

Being unavoidable means under no circumstances could the contact and exchange be eliminated.

Thang Long - Hanoi - Vietnam was once dominated by Chinese feudalism, French colony, and destroyed by damaging bombs of the powerful American Airforce from 1965-1973 in Vietnam War. This capital city was also isolated economically by international enemies from the late 1970s to the time before Doi Moi.

Under feudalism, at the place there were high walls, check points, and restriction policies to limit trade, transport, migration, and exchange of products and information by local people, not just in a short period of time⁷.

⁶ Ref: Do Quang Hung, East – West Cultural Contact in Vietnam (*Tiếp xúc văn hóa Đông – Tây ở Việt Nam*. Xua&Nay Magazine, Edition 14th, p 20-252. Ha Van Tan, *Formation and Features of Vietnam Cultural Identity (Quá trình hình thành và đặc điểm bản sắc văn hóa Việt Nam)*. Newspaper of Culture and Socio-Economic Development. H,1993. Nguyen Ba Thanh, *Vietnam Identity via Literature Exchange (Bản sắc Việt Nam qua giao lưu văn học)*. VNU Publishing House, H,2006....

⁷ Reference: Ngo Sy Lien and Le Dynasty's historian. *The great book of Vietnamese history (Đại Việt Sử ký Toàn thư)*. Translation by Publishing house of Social Sciences, H 1993. Ngo Gia Van Phai. *The record of Hoang-Le unification (Hồng Lê Nhất Thống chí)*, Translation by Publishing house of Social Sciences, H 1990. *Writings of Vu Tung Phan - Thơ văn Vũ Tung Phan*. Hanoi Publishing House, 2005, etc.

For the isolations by high walls and restriction policies, the contact and exchange of culture and economy of Thang Long - Hanoi may be temporarily controlled but could never be absolutely stop.

During its history, Thang Long – Hanoi is not unfamiliar to other regions of Vietnam and in the world. The concept of “the world” to people in Thang Long - Hanoi is also not fixed but continuously expanded and so is the scope of cultural exchange between Thang Long - Hanoi and the whole Vietnam and other countries.

By its nature, Thang Long - Hanoi is an open municipality.

2. People’s economic and cultural contact and exchange is one of their natural demands. This is also the foundation, and the basic, frequent, long-lasting and diversified content of economic and cultural contact and exchange of Thang Long – Hanoi.

As the capital and a classic cultural-economic-administrative-politic center of Vietnam, Thang Long – Hanoi shows most obviously and directly the 2 flows (ways) of economic and cultural exchange and contact: State – Formal (top-down) and folklore - informal (bottom – up).

The folklore flow is the economic and cultural contact, selection and absorption by the ordinary people.

The state flow is promoted by the state agencies and bodies at official levels (local to central)

The general direction of cultural contact and exchange results from the needs of existence and development in local communities. Both the most complicated and the simplest features of a culture are defined by these needs, just as the formal and informal flows are.

From the cultural and economic contact and exchange of Thang Long – Hanoi, it can be seen that these two flows are sometimes even contrast in terms of the content, scope, level and intensity of exchanging with the outside world.

Sticking to local people and families, the folklore flow is sometimes so specific and localized that becomes out of the general direction. In terms of management, this flow could be considered having limited orientation and weak self-control ability.

The most typical feature of Thang Long-Hanoi in particular and Vietnam in general before Doi Moi was poverty. As Thang Long - Hanoi has firstly and frequently been the capital of a poor country, the first things affecting people in Vietnam and in its capital relate directly to their minimum needs (food, clothes, etc.). While unavoidability is the feature of

cultural contact and exchange of Vietnam, Thang Long - Hanoi, the folklore flow raised from the socio-economic need is reflected more clearly⁸.

When these 2 flows are contradicted for some reasons, the bottom-up one may be temporarily restricted but never actually dead. As it continues, this flow from the most basic needs of people may or may not confront the top-down one.

In case of cooperation, these flows accumulate into a much more powerful one of which the scope, content and intensity reflect the power, status, resistance and selection ability of a politic regime and society. The folklore flow improves the incentive, activeness, vitality and flexibility of the state flow. It is also the folklore flow of Thang Long – Hanoi that best shows the principle of being of people, by people and for people.

3. The cultural vitality, identity and sustainability have been formed and expressed through contact and exchange. It is the contact and exchange of civilization and culture that provide the culture of Thang Long – Hanoi with a high status and remarkable sustainability.

The economic and cultural contact and exchange of Thang Long – Hanoi is featured firstly by the unavoidability.

For this unavoidability of contact and exchange, Thang Long – Hanoi has always received new concepts and inventions from other regions in Vietnam and in the whole world. It is the contact and exchange in economy and culture that help form the identity of Thang Long at all times. Without contact and exchange, there can hardly be a Thang Long-Hanoi as currently existing.

The cultural exchange is not uni-directional (or metaphysical) but bi-directional (or dialectical). At even anniversaries of 500 years (1510), 600 years (1710), 700 years (1810), or odd anniversaries of 273, 274 years – when Hung Dao Vuong (Historic General Tran Hung Dao) made *Hich Tuong Si (Proclamation to mobilize the army)*, or 996, 997 years – the doors to 1 millennium, Thang Long – Hanoi has always been typical for the whole Vietnam. It can be found in Thang Long – Hanoi, therefore, both ancient characteristics of the East with “village in municipality” and modern features of the West with “municipality in village”.

The areas with most frequent contact and exchange with Thang Long - Hanoi (typically the North of Vietnam) have always been Vietnamese poor rural villages.

Having natural and historical relations with the capital, these villages have regularly provided Thang Long - Hanoi with resources of both human and finance. Because of this bi-

⁸ Ref:Tran Quoc Vuong, Do Thi Hao. *Craft village and Craft street of Thang Long – Hanoi (Làng nghề, phố nghề, Thăng Long-Hà Nội)*. Hanoi Publishing House 2000, Philip Papin. *Histoire de Hanoi*. Fayard Publishing House. Paris.2001....

directional relation, features of villages can be seen in Thang Long, and also the capital's municipal appearance exists in the surrounding rural areas.

In economic and cultural exchange and contact, absorbing the new concepts is an integral part. Beside the good, new concepts could also be the bad things which may be considered “abnormality” or “evil” by the culture officials.

What is more important is that the culture of Thang Long - Hanoi is not the simple cultural accumulation of regions in Vietnam and in the world.

Thang Long at the 19th century was not the simple cultural accumulation although this municipality featured the most typical characteristics of all other areas in the North Vietnam.

Hanoi at the late 20th and early 21st centuries was even progressively not that accumulation of other regions of Vietnam.

The strength of Thang Long – Hanoi's culture is the ability of selective absorption which plays a decisive role in giving the municipality cultural identity, vitality, high status and continuous development.

As the capital of an independent nation, the more developed Hanoi gets, the more comprehensive the contact and exchange of culture and economy between Hanoi and other regions in Vietnam and the world will be.

These characteristics should be fully understood as any cultural or socio-economic policy against them may defer cultural development in the short run and create cultural deviation in the long run.

In terms of culture, all types of restrictions and barriers which seem to be active turn out to be passive and metaphysical.

It can also be seen from the history of cultural contact and exchange of Thang Long – Hanoi that selection – absorption – and promotion of culture are a long process (not in a short time span) and an unavoidable one leading to the renewal of the capital.

Experiencing centuries of the domination by Chinese Feudalism and French Colony, Vietnamese people, especially those in Hanoi, have been provided with vigorous vitality and sustainability.

After long, brutal wars and hard dominations (in some tens to hundreds of years) – the major form of economic and cultural contact with Chinese Dynasties and French Colony, people of Vietnam and Thang Long - Hanoi have had a chance to explore themselves for better self-understanding and to explore other civilizations. In this process, self-understanding is by itself not a simple challenge.

It is not by chance that Vietnamese people did not only appreciate its independence shown in such writings as “*Nam quốc sơn hà Nam đế cư*” (Vietnamese King have the right to rule Vietnam – an old famous poem), “*Từ Triệu Đinh Lý Trần dựng nền độc lập, cùng Hán. Đường, Tống, Nguyên ... mỗi bên làm chủ một phương*” (Vietnamese Dynasties of Trieu, Dinh, Ly, Tran have long lived in parallel with Chinese Dynasties of Han, Tang, Song, Yuan – Announcement of defeating Chinese invaders by famous feudalistic official Nguyen Trai), “*là cõi bờ sông núi đã riêng, phong tục Bắc- Nam cũng khác*” (Vietnam and China have independent territories with different traditions – Nguyen Trai) of the 15th century and in “*Independence – Freedom – Happiness* (the national slogan) of the 20th century when Vietnam Democratic Republic was established. Confirming the principle “*Nothing is more precious than independence and freedom*”, the culture of Vietnam has been totally in line with that of the whole human race with “*independent nation, free and happy people*” (Sun Zhong Shan – China) and “*that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness*” (American Declaration of Independence).

All the above values have been lively expressed in the image of Thang Long - Hanoi

The deep and concise note of “*Thai binh tu tri luc, van co thu giang san*” (you should try to develop your abilities to protect your country forever) was so popular when Thang Long was getting to war victory in 1285.

These values can also reflect Vietnam’s will of “*using the good to defeat the evil, peace to win violence*”, “*having everlasting peace*”, and avoiding all kinds of war. It was for this will that in Thang Long in the 15th century, Vietnamese people used an “*unprecedented*” strategy of war by the meeting in Dong Quan – helping defeated invaders comeback home to avoid continued damages (1427).

Also thanks to nearly a thousand years of applying Confucian education, both state and private, Hanoi was the starting point of *Dong Kinh Nghia Thuc* movement in 1907 to improve the education of Vietnam.

The culture of the “*center of heaven and earth, meeting point of all regions, and starting point of big careers for generations*” is the “*soul accumulation in a thousand years from mountains and rivers*” (a famous song of Hanoi) which serves to promote the status and sustainability of Thang Long – Hanoi’s culture.